

Urzędowy Oređownik Kościelny dla diecezji chełmińskiej.

Nr. 6.

Poniedziałek, 12-go lipca

1926.

T r e ś ć :

<p>63. Podziękowanie Ojca św. za Świętopietrze.
64. Encyklika Ojca św. o św. Franciszku.
65. Statut duszpasterstwa wojskowego w Polsce.
66. Utworzenie parafij wojskowych w diecezji chełmińskiej w myśl artykułu VIII. konkordatu.
67. Rozporządzenie Ministerstwa Wyznań Rel. w sprawie udzielenia pomocy państwowej przy wykonywaniu postanowień kościelnych.
68. Exercitia spiritualia.
69. Wyłączenie obszaru dworskiego Łącznicy.</p> | <p>70. Powiadomienie powiatowych Komend Uzuppełnień oraz Kurji Biskupiej W. P. przez księży należących do rezerwy.
71. W sprawie nadsyłania pokwitowań z wypłat dotacyj emerytalnych.
72. Mieszkanie dla kuracjuszków w Ciechocinku.
73. Prośba do wszystkich wyznawców, czcicieli i miłośników św. Franciszka z Asyża w Polsce.
74. Kolekta na Uniwersytet Lubelski.</p> |
|---|---|

63.

Stipes Petriana.

Dal Vaticano, die 8 Maii 1926.

III. me ac Rev. me Domine.

Pietas egregia tua vel in laudabili studio enitet quo Petrianam stipem, ad sublevandam Apostolicae Sedis tenuitatem, in ista dioecesi corrogare sedulo contendis.

Itaque nuper etiam summam Zlot. 5242, te praeunte, collectam, ad Beatissimum Patrem per Apostolicum Nuntium mittendam curasti, eamque Augustus Pontifex tamquam venerationis et amoris singulare testimonium, libenti animo excepit.

Plurimas igitur tibi tuisque fidelibus gratias persolvens, Beatissimus Pater omnibus ac singulis fautissima quaeque a Largitore honorum omnium precatus, Apostolicam Benedictionem peramanter in Domino impertitur.

Ea qua par est observantia sum ac permanere gaudio.

Amplitudini Tuae Addictissimus
P. Card. Gasparri.

III.mo ac Rev. mo Domino
DOMINO AUGUSTINO ROSENTRERER
Episcopo Culmensi.

64.

LITTERAE ENCYCLICAE

Ad Venerabiles Fratres Patriarchas. Primate, Archiepiscopos, Episcopos Aliosque Locorum Ordinarios Pacem Et Communionem Cum Apostolica Sede Habentes: De Sancto Francisco Assisiensi Septingentesimo Ab Eius Obitu exeunte Anno.

PIUS PP. XI

Venerabiles Fratres

Salutem Et Apostolicam Benedictionem

Rite expiatis in hac Alma Urbe atque ad perfectioris vitae institutum excitatis animis plurimorum Jubilaeo magno — cuius quidem toto orbe fruendi facultatem in finem vertentis anni prorogavimus — iam ad maximas utilitates vel quaesitas inde vel speratas cumulus quidam videtur Nobis accessurus ex ea quae ubique gentium apparatus de Francisco Assisiensi commemoratio solemniter, septimo exeunte saeculo cum terrestre exsilium caelesti patria feliciter mutavit. Hominem, non tam turbulentae aetati suae quam christianae omnium temporum societati emendandae divinitus datum, cum Actioni catholicae, quam vocant, proximus de-

cessor Noster caelestem Patronum attribuerit, eos sane decet filios Nostros, qui in ea provincia secundum praecepta Nostra desudant, ita, cum creberrima Francisci subole concinentes, eius et acta et virtutes et spiritum revocare atque extollere, ut, commenticia illa Seraphici viri specie relecta, quae aut recentiorum errorum fautoribus aut urbanis iustisque hominibus ac mulieribus arridet, quam ipse in se rettulit sanctitatis formam, ad evangelicae castitatem simplicitatemque doctrinae compositam, christifideles omnes eandem imitentur atque induant. Huc enim et sacros ritus et publicas ferias et recitationes et contiones, per saecularis anni decursum, spectare cupimus, ut, qualis ex naturae gratiaeque donis, ad absolutissimam sui proximorumque perfectionem mirifice adhibitis, Patriarcha Seraphicus existit, talis omnino, nec alius aut dissimilis, germanae pietatis significationibus celebretur. Quodsi temere facit quisquis adscitos in caelestem patriam sanctitatis heroas inter se comparat, quorum alios ad aliud Spiritus Paraclitus munus ad aliamque causam apud mortales obeundam delegit — quae quidem comparatio, ab incompositis animorum motibus plerumque profecta, omni est fructu vacua inque Deum ipsum sanctitatis auctorem iniuriosa — videtur tamen nullus fuisse, in quo Christi Domini imago et evangelica vivendi forma similior, quam in Francisco, atque expressior eluxerit. Propterea, qui se ipse appellavit magni Regis Praeconem, idem recte alter Christus nuncupatus est, quasi reviviscentem Christum aequalium suorum societati et saeculis praestitit futuris: unde consecutum, ut is vivat hodie ante oculos hominum in omnemque victurus sit posteritatem. Quod ipsum iam quis miretur, quando ii, qui primi ex aequalibus eius temporis de vita et rebus Patris sui Legiferi scripsere, hunc paene maiorem augustioremque quam pro humana natura existimarunt: quando decessores Nostri, qui Francisco familiariter usi sunt, in populi salutem Ecclesiaeque praesidium a Deo illum providenter missum agnoscere non dubitarunt? Cur vero, tam diuturno a Seraphici viri obitu intervallo, catholicorum in eum pietas atque ipsorum acatholicorum admiratio novo quodam

ardore effervescit, nisi quod eius forma haud minore hodie, quam ante, claritate mentibus collucet, eiusque vis ac virtus, ad medendum populis cum plurimum adhuc possit, in id advocata desideratur? Etenim emendatrix ipsius actio ad humani generis univérstatem sic pertinet, ut praeter restitutam late fidei morumque integritatem, evangelicae caritatis iustitiaeque rationes communem ac socialem, ut aiunt, vitam multo interius pervadendo temperarent.

Eventi igitur, quod adesse properat, amplitudini ac faustitati aptissime congruit, ut, vobis, Venerabiles Fratres, alloqui Nostri nuntiis atque interpretibus, per Assisiensis Patriarchae documenta vitaeque exempla hac temporis reique opportunitate salutariter revocata, franciscalem spiritum, qui ab evangelico sensu atque habitu nihil prorsus abest ac distat, in christiano populo excitemus. Placet enim contentione pietatis cum proximis certare decessoribus Nostri, qui nullam siverunt praecipuorum eius vitae dierum facinorumque saecularem praeterire memoriam, quin apostolici auctoritate magisterii illustrarent fidelibusque agenda decernerent. In quo maxima cum animi voluptate meminimus — ac nequeunt Nobiscum non meminisse quique florentem exsesserunt aetatem — in Franciscum eisque instituta ubique gentium incensa fuisse popularium studia per Encyclicas Litteras Auspicato, a Leone XIII quarto ac quadragesimo ante anno datas, cum septimum pariter ab Assisiensis viri ortu saeculum completeretur: quae quidem studia quandoquidem in multiplices pietatis significationes et in optatam quandam animorum erupere renovationem, minime intellegimus cur proximi eventui gravitate paris exitus par esse non debeat. Quin etiam longe superiorem portendunt quae sunt in praesens christianae societatis tempora. Quem enim fugiat, bona spiritus pluris fieri communiter coepisse, et populos, superioris aetatis experientia, doctos nisi ab reditu ad Deum nihil quietis sibi ac securitatis sperandum, ad unam salutis causam Ecclesiam catholicam suspicere? At praeterea cum saecularibus hisce sollemnibus, quae ab spiritu paenitentiae caritatisque seiungi non possunt, nonne

prolata ad orbem terrarum romani lubilaei venia, de qua diximus, auspiciato concurrat?

In comperto est, Venerabiles Fratres, quam difficilis quamque acerba Francisco aetas contigerit. Esto christianam fidem tam in populo altius esse defixam: cuius quidem rei argumento est, non tam conductos milites quam ipsos omnis ordinis cives, ad liberandum Christi Sepulcrum, signa in Palaestina, sacro impetu intulisse. At tamen in agrum dominicum obrepere sensim haereses ac serpere, vel ab notis auctoribus vel ab occultis circulatoribus propagatae, qui, vitae austeritatem assimilataeque virtutis disciplinaeque speciem ostentando, facile simplices debilesque decipere homines: inde infesti quidam rebellionis igniculi in multitudines insinuari. Si qui autem, privatorum maculis Ecclesiae Dei iniustis, se ad hanc emendam divinitus vocatos superbe censuerunt, haud ita multo post, cum doctrinas auctoritatemque Apostolicae Sedis reiecerint, liquido apparuit quibus illi consiliis regerentur; expedito vero ad libidinem et luxuriam, ad ipsamque rerum publicarum perturbationem, concussis religionis, domini, familiae civitatisque fundamentis, plerosque eorum devenisse constat. Scilicet id tum evenit, quod hac illae plus semel saeculorum decursu, ut conflatae in Ecclesiam inque civitatem seditiones pari gradu, altera alteram invante, procederent. Verum, licet catholica fides in animis aut incolumis aut non omnino obscurata consisteret, cum evangelici spiritus paene defecissent, tum Christi caritas in societate hominum adeo deferbuerat ut quasi restincta videretur. Nam, ut de eorum contentionibus sileamus qui hinc cum Imperio, illinc cum Ecclesia facerent, intestinis Italicae urbes bellis lacerabantur, seu vellent nonnullae se ab dominio unus in civilem libertatem vindicare, seu aliae ex maioribus alias sibi minores subigere niterentur, seu factiones in una eademque civitate de principatu certarent: unde immanes utrimque caedes, incendia, expilationes direptionesque locorum, exsilia, rerum bonorumque publicationes. Iniquissima plurimorum fortuna, cum inter dominos et clientes, maiores, quos vocabant, et minores, eros et colonos, nimio plus dispares intercederent rationes, quam ipsa

pateretur humanitas, et tenuiores e populo a potentioribus opprimi atque impune vexari solerent. Abrepti porro amore sui suarumque rerum studio, quotquot e miserima plebe non erant, insatiabili divitiarum cupiditate exardescere: sumptuariis alicubi legibus nequiquam latis, insanum vestium, epularum deliciarumque omne genus iactare atque ostentare apparatus, paupertatem pauperesque contemptui habere; animo ab leprosis, tum frequentibus, esse aversissimo eosdemque segregatos neglegere: a qua sane tanta fruendi bonis voluptatibusque libidine ne illi quidem vacabunt — etsi satis multi e clero morum austeritate commendabantur — qui religiosius vacare debuerant. Quamobrem usu venerat, ut magnos sibi quisque et uberes quaestus omnibus ex rebus, unde licuisset, hauriret ac constitueret; non modo igitur pecunia per vim extorquenda vel iniquo fenore exigendo, sed etiam publica munera, honores, iustitiae administrationem, vel ipsam reis impunitatem venditando, rem familiarem non pauci augebant atque exaggerabant. Nec vero tacuit Ecclesia nec a puniendo se abstinuit: at, quantumne id profuturum erat, quando vel Imperatores, publico pessimoque exemplo, Apostolicae Sedis anathemata provocabant contumaciterque spernebant? Monasticum quidem institutum, quod tam laetos ad maturitatem fructus perduxerat, mundano respersum pulvere, ad resistendum repugnandumque minus poterat: quodsi per novos religiosorum virorum Ordines ecclesiasticae disciplinae aliquantum praesidii accessit ac firmamenti, multo tamen copiosiore et lucis et caritatis effusione laborantem hominum societatem reparari oportebat.

Itaque eiusmodi, quam adumbravimus, societatis: cum illustrandae, tum ad incorruptam evangelicae sapientiae speciem reducendae, divinae consilio Assisiensis apparuit idemque etius Solis instar, quemadmodum cecinit Aligherius;¹⁾ quae ipsa demum est Thomae a Celano sententia, scribentis: „Radiabat velut stella fulgens in caligine noctis et quasi mane expansum super tenebras“²⁾.

1) Par. XI.

2) Leg. I, n. 37.

Adulescens uberiore quodam et vehementiore ingenio, fertur, pretiosis indutus vestibus, delicatis ac iucundis, quibus uteretur, comitibus caenas apponere lautissimas et inter hilariores cantus urbis suae obire vias consuevisse, integritate tamen morum, castitate sermonum divitiarumque contemptu commendatus. Qui, post Perusinae captivitatis ac morbi cuiusdam molestias cum se interius immutatum non sine admiratione sensisset, nihilo secius, ut ex Dei veluti manibus elaberetur, heroicis oppetiturus casus in Apuliam contendit. Verum cum iter faceret, haud ambiguo Dei monitu Assisium redire iussus est, ubi, quid sibi agendum foret, doceretur; postquam vero dubitationibus diu aestuavit, et divino afflatu et audito inter sacrum solemne illo Evangelii loco, qui ad Apostolorum missionem vitaeque genus pertinebat, intellexit, se „ad formam Sancti Evangelii“ vivere et Christo servire oportere. Iam tum, igitur, cum Christo coniungi arctissime eique omnino similis effici aggressus est; et „totum viri Dei studium, tam publicum quam privatum, circa crucem Domini versabatur; et a primaevo temporis, quo Crucifixo coeperat militare, diversa circa eum crucis mysteria praefulserunt“¹⁾. Vere bonus is miles et eques Christi, pro nobilitate et generositate animi, fuit; qui, ne qua in re cum Domino suo et ipse et discipuli sui discrepant, praeterquam quod evangelicum codicem, oraculi causa, adire ac consulere inter deliberandum solebat. legem Ordinum, quos condidit, cum evangelio ipso itemque religiosam suorum vitam cum apostolica vita unus adaequavit. Quapropter in Regulae fronte recte inscripsit: „Regula et vita Minorum fratrum haec est, scilicet Domini nostri Iesu Christi sanctum Evangelium observare...“²⁾. Iam, ut rem pressius ingrediamur, videamus, Venerabiles Fratres, quam praeclara perfectissimarum virtutum exercitatione se Franciscus ad inserviendum divinae misericordiae consiliis paravit idoneumque publicae commendationis administrum praestiterit.

Quonam studio flagraret noster evangelicae paupertatis, si mente facilius fingimus, descri-

1) Th. a Cel., Tract. de mirac., n. 2.
2) Reg. Fr. Minorum, initio.

bere tamen censemus perarduum. Ipsum nemo ignorat ad opitulandum egenis fuisse natura proclivem, et, teste Bonaventura, tantae plenum benignitatis, ut, „jam Evangelii non surdus auditor“, decrevisset, nulli se mendico stipem negaturum, quiquis praesertim in petendo „divinum allegaret amorem“;¹⁾ at vero naturam cumulate gratia perfecit. Itaque, interiore Dei impulsu, reiectum olim pauperem, paenitentia commotus, statim conquirere eiusque misericorditer atque abunde allevare inopiam; iuvenibus stipatus cum aliquando post laetum convivium per urbem concinendo cursitaret, consistere subito, per summam spiritus dulcedinem a corpore abstractus, rogantibusque, ubi se recepit, comitibus uxoremne cogitaret, respondere illico ardentemque eos recte dixisse, cum uxorem, qua nulla sane nobilior et ditior et pulcrior, ducere sibi proponeret: quibus quidem verbis seu paupertatem seu religionem praecipuo paupertatis cultu innixam intellegebat. Etenim a Christo Domino, qui propter nos egenus factus est, cum esset dives, ut illius inopia divites essemus,²⁾ divinam illam sapientiam didicit, quam nulla unquam humanae sapientiae commenta delebunt, quaeque sancta novitate res una omnes instaurare potest. Docuerat sane Iesus: Beati pauperes spiritu,³⁾ Si vis perfectus esse, vade, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in caelo: et veni, sequere me;⁴⁾ eiusmodi autem paupertatem, quae, utpote posita in ea volutaria studiosaque rerum omnium iactura quam quis Spiritus Sancti instinctu suscipiat, invitae illi et morosae et ostentatae veterum quorundam philosophorum omnino repugnat, ita amplexus est noster, ut dominam et matrem et sponsam reverenter amanterque appellaret. Ad rem sanctus Bonaventura: „Nemo tam auri quam ipse cupidus paupertatis, nec thesauri custodiendi sollicitior ullus quam iste huius evangelicae margaritae“⁵⁾. Ac Franciscus ipse, cum in lege Ordinis propria singularem prorsus eius virtutis exercitationem suis commendant ac praecipit, quanti

1) Leg. mai., c. 1, n. 1.
2) II Cor., VIII, 9.
3) Matth., V, 3.
4) Matth., XIX, 21.
5) Leg. mai., c. 7.

eam faceret, quantopere adamaret, perspicuis profecto verbis ostendit: „Haec est illa celsitudo altissimae paupertatis, quae vos, carissimos fratres meos, haeredes et reges Regni caelorum instituit, pauperes rebus fecit, virtutibus sublimavit. Haec sit portio vestra... cui... totaliter inhaerentes, nihil aliud pro nomine Domini nostri Iesu Christi in perpetuam sub caelo habere velitis“¹⁾. Atque ideo Franciscus paupertatem amavit praecipue, quod eam consideraret Deiparae familiarem et Christi Iesu non tam familiarem quam Sponsam in ligno Crucis adscitam, et ab hominibus deinde obliteratam et mundo valde amaram atque importunam. Quae cum secum ipse reputaret, mirum quantum consueverat lacrimarum edere ac ploratum. Iam quis insigni isto hominis spectaculo non commoveatur qui ex paupertatis amore pristinis lautitiarum suarum sociis alisque non paucis insanisse visus est? Quid quod posteros, vel ab evangelicae perfectionis captu usuque alienissimos, huius tanti paupertatis amatoris auctior in dies admiratio percudit et nostrae homines aetatis percellit? Cui quidem posteritati omnino Aligherius praeivit, cantu illo²⁾ de sponsalibus inter Franciscum et Paupertatem initis, in quo nescias utrum magis mirere, granditatemne elationemque sententiarum, an carminis mollitudinem ac venustatem.

Iamvero quae in mente animoque Francisci paupertatis et notio altissima et generosa insidebat cupiditas, externorum dumtaxat bonorum ablicatione terminari ac circumscribi non poterat. Nam cui liceat germanam ad Christi Domini exemplum adipisci ac profiteri paupertatem, nisi se spiritu pauperem seque humilitatis virtute pusillum effecerit? Quod cum probe teneret nos'er, alteram virtutem ab altera nunquam dissociando, utramque simul consalutat ac salvere iubet: „Domina sancta paupertas, Dominus te salvet cum tua sorore sancta humilitate... Sancta paupertas confundit omnem cupiditatem et avaritiam et curas huius saeculi. Sancta humilitas confundit superbiam et omnes homines huius mundi et omnia quae in mundo sunt“³⁾.

Franciscum autem uno ut verbo depingat, aurei De Imitatione Christo libri scriptor humilem appellat: Quantum unusquisque est in oculis tuis (Deus), tantum est et non amplius, ait humilis S. Franciscus¹⁾. Cui profecto fuit curae potissimum ut, tamquam omnium minimum ac postremum, submitte se gereret. Ita'que, inde ab inito emendationis vitae curriculo, cupere is vehementer ludibrio ac risui esse hominibus; etsi Conditor Paterque Minorum Legifer erat, unum tamen aliquem ex suis sibi moderatorem ac dominum deligere, a cuius nutu penderet; vixdum licuit, nullis suorum precibus fletibusque devictus, summum Ordinis magistratum deponere „ad servandum humilitatis sanctae virtutem“, et permanere „exinde subditus usque ad mortem, humilius agens quam aliquis aliorum“²⁾. oblatum saepe a Purpuratis Patribus primoribusque civitatis liberale magnificentissimumque hospitium abnuere ac recusare; reliquos homines aestimare quamplurimi et omni honoris testimonio prosequi, factus „inter peccatores quasi unus ex eis“. Namque peccatorum maximus ipse sibi videbatur, dicere solitus, si quam sibi Deus adhibuerat misericordiam, eandem scelesto alicui homini praestitisset, hunc decies tanto perfectiorem fuisse evasurum, praeterea'que Deo lymtaxat tribuendum, a quo unice profectum esset, quicquid in se honesti ac boni reperiebatur. Qua de causa privilegia et charismata quae hominum existimationem ac laudem parere sibi possent, atque in primis Stigmata Domini Iesu in suo corpore impressa divinitus, omni oculere contentione studuit; si quando autem privatim publice dilaudaretur, non tam se ipse putabat ac fatebatur contemptu contumeliisque dignum, quam incredibili quodam maerore, non sine gemitibus lamentsque,angebatur. Quid quod se indignum adeo existimavit, ut sacerdotio initari noluerit? In hoc ipso igitur humilitatis quasi fundamento Ordinem Minorum niti voluit ac consistere. Quodsi hortationibus mirae sapientiae plenis suos iterum iterumque docebat, cur non liceret ulla de re, nedum de virtutibus gratiisque caelestibus, gloriari, in primis tamen eos ex fratribus admo-

1) Reg. Fr. Min., c. 6.

2) Par. XI.

3) Opusc. Salutatio virtutum (Ed. 1904), p. 20 et seq.

1) L. III, c. 50.

2) Th. a Cel. Leg. II, n 143.

nebat et pro opportunitate obiurgabat, quibus sua ipsorum officia periculum inanis gloriae superbiaeque facerent, ut divini verbi praecones, ut litterarum optimarumque artium peritos, ut coenobiorum provinciarumque moderatores. Longum sane est singula persequi, sed hoc unum commemorare libet: humilitatem Franciscum ex Christi exemplis ac verbis¹⁾ in suos, quasi peculiarem Ordinis notam derivasse; fratres enim suos „voluit vocari Minores, et praelatos sui Ordinis dici ministros, ut et verbis uteretur evangelii, quod observare promiserat, et ex ipso nomine discerent discipuli eius, quod ad discendam humilitatem ad scholas humilis Christi venissent“²⁾.

Vidimus, Seraphicum virum, ex ipsa quae in mente sua inesset paupertatis absolutissimae notione, tam se pusillum humilemque praestitisse, ut, vel cum Ordini praesideret, alicui uni — immo, ut addamus, fere omnibus — candida cum simplicitate obtemperaret; quiquis enim semet non abnegat, nec arbitrium abiicit suum, non is profecto dicendus aut se quibusvis rebus despoliasse aut demisso fieri animo posse. Itaque noster voluntatis libertatem, munus ceteris praecellentissimum a Deo Creatore humanae naturae tributum, Iesu Christi Vicario per obedientiae votum ultro addixit permisitque totam. O quam faciunt inepte, quam longe ab Assisiensium cognitione recedunt qui, ut suis commentis erroribusque serviant, Franciscum quendam fabricantur ac fingunt — incredibile dictu — cum ecclesiasticae intolerantiorum disciplinae, tum de ipsis fidei doctrinis nihil omnino curantem, tum etiam praecursorem ac praenuntium multiplicis illius, quae ab recentioris aevi initio iactatae coepit, ementitae libertatis, unde tanta Ecclesiae civitatisque exstitit perturbatio. Iam mirificis exemplis ipse suis, quam arcta cum Ecclesiae hierarchia, cum Apostolica hac Sede et cum Christi doctrina cohaereret, Praeco magni Regis catholicos doceat acatholicosque universos. Etenim, ut e litterarum monumentis illius aetatis, iisque fide dignissimis, constat, „venerabatur sacerdotes, et omnem ecclesiasticum ordi-

nem nimio amplexabatur affectu“¹⁾; „hoc... ipse vir catholicus et totus apostolicus in praedicatione sua principaliter monuit, ut Romanae Ecclesiae fides inviolabiliter servaretur, et ob Domini Sacramenti, quod ministerio sacerdotum conficitur, dignitatem, in summa sacerdotalis ordo reverentia teneretur. Sed et divinae legis doctores et omnes ecclesiasticos ordines docebat summopere reverendos“²⁾. Quod autem popularibus e suggestu tradebat, id ipsum fratribus suis muto inculcavit vehementius; quos monere identidem consueverat — et Testamento illo suo, et moriturus etiam atque etiam monuit — praelatis et clericis, in sacri ministerii exercitatione, modeste parerent cum iisque filios pacis se gererent. At vero, quod hoc in genere caput est cum primum propriam sui Ordinis legem Seraphicus Patriarcha condidisset ac conscripsisset, nihil paene morae interiecit, quominus eam Innocentio III, coram cum prioribus undecim discipulis sistens, approbandam subiiceret. Immortalis autem memoriae Pontifex, verbis et conspectu pauperrimi humillimique hominis mirifice affectus divinoque afflatus spiritu, cum Franciscum peramanter complexus esset, tum exhibitam sibi legem apostolica auctoritate sanxit, fecitque praeterea novis operariis praedicandae paenitentiae potestatem: cui quidem Regulae paulo immutatae, testis historia est Honorium III, Francisci rogatu, confirmationis robur addidisse. Regulam autem et vitam Fratrum Minorum Seraphicus Pater huiusmodi vult esse, ut iidem „Domini Nostri Iesu Christi sanctum Evangelium“ observent, „vivendo in obedientia, sine proprio et in castitate“, non ad arbitrium quidem suum suamque interpretationem, sed ad nutum Romanorum Pontificum, qui canonice electi sint. Quicumque vero cupiunt „hanc vitam accipere... Ministri... diligenter examinent eos de fide catholica et ecclesiasticis sacramentis, et si haec omnia credant, et velint ea fideliter confiteri, et usque in finem firmiter observare“; qui in Ordinem cooptati sint, ne inde ullo pacto discedant „iuxta mandatum Domini Papae“. Clericis praecipitur, ut divina obeant officia „secundum or-

1) Math., XX, 26—28; Luc. XXII, 26.

2) S. Bonav., Leg. mai, c. 6, n. 5.

1) Th. a Cel., Leg. I. n. 62.

2) Julian. a Spira, Vita S. Fr., n. 28.

dinem Sanctae Romanae Ecclesiae“; fratribus in universum, ne in territorio alicuius episcopi, huius iniussu, continentur, neve sacrarum virginum coenobia, ministerii causa, nisi peculiarem Apostolica Sedes veniam fecerit, ingrediantur. Nec minorem Apostolicae Sedis reverentiam atque observantiam ea redolent, quae de Cardinali protectore postulando Franciscus habet: „Per obedientiam iniungo Ministris, ut petant a Domino Papa unum de Sanctae Romanae Ecclesiae Cardinalibus, qui sit gubernator, protector et corrector istius Fraternalitatis; ut semper subditi et subiecti pedibus eiusdem Sanctae Romanae Ecclesiae, stabiles in fide catholica... sanctum Evangelium Domini nostri Iesu Christi, quod firmiter promisimus, observemus“¹⁾).

Nec silere de illa decet, quam Seraphicus vir „diligebat praecipue pulchritudinem et munditiam honestatis“, scilicet de ea spiritus corporisque castitate, quam acerbissima sui ipsius maceratione custodiebat ac tuebatur. Ipsum vidimus, cum adulescens festive eleganterque ageret, a quavis vel verborum turpitudine abhorruisse. Attamen, statim atque inania saeculi delectamenta abiecit, iam tum sensus acerrime cohibere coepit, et, si quando voluptariis pulsari agitarique eum motibus contigit, sese aut inter dumos volutare aut, summa hieme, in rigidissimas aquas demergere non dubitavit. Explorata, ceteroqui, res est, nostrum, qui homines ad evangelicae vitae institutum revocare studeret, hortari omnes solitum „ut amarent et timerent Deum atque poenitentiam agerent de peccatis“²⁾, exemploque suo omnibus poenitentiae anctorem suasoremque existisse. Is enim cilicium carni adhibere, tunica rudi ac paupere uti, nudis pedibus incedere, subnixis lapide lignove cervicibus cubare, cibum capere qui mortem dumtaxat arceret, eundemque aque et cineri plerumque admixtum ut male saperet, immo etiam maiorem anni partem fere ieiunio traducere. Corpus praeterea, quod cum iumento onerario comparabat, aspere duriterque, seu satis firma seu aegra esset valetudine, tractare, et duplicata quodam castigatione, si quod calcitrare videretur; postremis autem vitae suae

annis, cum, factus Christo simillimus, per Stigmata quasi cruci affixus esset et multiplici morborum vi torqueretur, ne tunc quodam corpori suo aliquid solacii indulset ac quietis. Nec minus curavit, ut sui austeritati et poenitentiae assuescerent, quamquam — in quo unice „dissona fuit manus a lingua in patre sanctissimo“¹⁾ — eos iubendo monuit, ab immodica abstinentia corporisque afflictatione temperarent.

Haec autem omnia ex uno eodemque divinae caritatis fonte ac capite fluxisse quis pro manifesto non habet? Siquidem, ut Thomas a Celano scripsit,²⁾ „amore divino fervens... studebat semper ad fortia mittere manum, et dilatato corde viam mandatorum Dei ambulans, perfectionis summam attingere cupiebat“, et, teste Bonaventura,³⁾ „totus ... quasi quidem carbo ignitus divini amoris flamma videbatur absorptus“; nec deerant qui vim lacrimarum profunderent, cum eum cernebant“ ad tantam ebrietatem divini amoris tam cito venisse“⁴⁾. Divina autem eiusmodi caritas ita in proximis redundavit, ut inopes homines, in iisque misserrimos leprosos, a quibus ante, cum adolesceret, natura abhorrebat, sui ipsius victor, praecipua sit benignitate complexus, horumque servitio et curationi se totum suosque addixerit ac mancipavit. Nec minore voluit alumnos suos fraternam inter se caritate diligere; quare franciscalis familia, quasi quaedam „caritatis nobilis structura surrexit, in qua vivi lapides, ex omnibus mundi partibus coacervati, aedificati sunt in habitaculum Spiritus Sancti“⁵⁾. Libuit, Venerabiles Fratres, in hac quasi contemplatione altissimarum virtutum aliquanto morari diutius, quia, per haec quidem tempora, plurimi, quos laicissimi pestis infecit, heroas nostros germana sanctitatis luce ac gloria exuere consueverunt, ut eos ad naturalem quadam praestantiam iranisque cuiusdam professionem religiositatis depriando, tamquam de disciplinarum optimarumque artium processu, de beneficentiae institutis, de patria sua, de universo hominum genere praecclare meritos dumtaxat praedicent atque extol-

1) Reg. Fr. Minor., passim.

2) Leg. Trium Sociorum, n. 33 et seqq.

1) Th. a Cel. Leg. II, n. 129.

2) Leg. I, n. 55.

3) Leg. mai., c. 9, n. 1.

4) Leg. Trium Sociorum, n. 21.

5) Th. a Cel., Leg. I, n. 38 et seqq.

lant. Ac mirari nunquam desinimus, quidnam talis Francisci, quem dimidiatum atque adeo simulatum dixeris, admiratio recentioribus eius amatoribus profutura sit, quotquot aut divitias lautitiasque aucupantur aut compita urbium, choreas, spectacula mundi ac concinni celebrant aut in voluptatum caeno volutantur aut Christi Ecclesiaeque disciplinam ignorant, reiciunt. Huc illud quadrat aptissime: „Quem delectat sancti alicuius meritum, delectare debet par circa cultum Dei obsequium. Quare aut imitari debet, si laudat; aut laudare non debet si imitari detrectat; et qui sanctorum merita admiratur, mirabilis ipse vitae sanctitae reddatur“⁵⁾.

Itaque ad aequalium suorum emendationem et salutem inque universae Ecclesiae praesidium eo, quod diximus, munitas robore virtutum, Franciscus auspicate vocatur. Ad Aedem Damiani, ubi per suspiria ac gemitus orare solitus erat, vocem ipse ter e caelo demissam audierat: I, Francisce, labentem refice domum meam²⁾). Arcanam rei significationem cum nequaquam intellexisset, utpote qui tam demisso esset animo et sese ad maxima quaeque minus putaret idoneum, miserentissimum tamen Domini consilium ex oblata sibi divinitus specie Francisci inclinatum Lateranense templum humeris suis sustentis clarius Innocentius III coniciendo perspexit. Seraphicus igitur vir, duplici condito Ordine, altero hominibus, altero mulieribus ad evangelii perfectionem evehendis, italicas urbes concursando celeriter, per se ipsemet et per discipulos initio cooptatos, brevi sane at fervidissimo quodam dicendi genere, paenitentiam populis nuutiare ac praedicare aggressus est: quo in ministerio incredibiliter verbo et exemplo profecit. Francisco enim, quacumque, apostolici muneris gratia, peregrinabatur, obviam clerus populisque effundi — pompa inter aeris sacri tinnitus et communes cantus instituta — ramos olivarum ventilantes; stipare ipsum omnes cuiusvis aetatis, sexus atque ordinis, et domum, ubi moraretur, interdum noctuque circumsaepire, ut exeuntem adspicere, tangere, alloqui audire liceret; nullus

contionanti resistere, ne ii quidem quorum vitia et flagitia perpetuo usu consenuerant. Factum inde est, ut, cum plurimi, vel constantis aetatis, gregatim, evangelicae cupiditate vitae terrena omnia abdicarent, tum Italiae populi se ad bonam frugem omnino reciperent et Francisco in disciplinam se traderent; immo eius subole in immensum aucta, tantus ubique ad eum sectandum animorum excitatus est ardor, ut parantes vulgo viros et feminas vel a coniugio domesticoque convictu recedere ipse ab consilio saeculi repudiandi Seraphicus Patriarcha avertere atque abducere saepe cogeretur. Interea illud praecique novis paenitentiae nuntiis propositum deliberatumque erat, inter singulos, familias, civitates, regiones, perpetuis quasatas cruentatasque discidiis, redintegrare pacem: atque rudium illorum hominum eloquentiae humana maiori adscribendum, si Assisii, si Arretii, si Bononiae atque in aliis urbibus oppidisque satis multis plene animarum concordiae, sollempnibus interdum initis pactis conventis, efficaciter consultum est. Ad communem autem pacificationem emendationemque plurium Ordo Tertius contulit, religiosus quidem Ordo at, novo ad eos dies exemplo, nulla votorum religione adstrictus, cuius erat cum divinae servandae legis, tum christianae perfectionis assequendae hominibus mulieribusque in saeculo viventibus offerre ac dare omnibus facultatem. Legis novo sodalicio constitutae haec potissimum capita. Ne adsciscerentur nisi qui fidem catholicam tenerent Ecclesiaeque cum summo parent obsequio; quomodo sodales ex utroque sexu in Ordinem ingrederentur et, tirocinio ad annum exacto, vir tamen de uxoris consensu, uxor assentiente viro, Regulam sponderent; de vestibis adhibendis honestati paupertatique consentaneis deque muliebri cultu moderando; ne Tertiarii inhonesta convivia vel spectacula, ne choreas participarent; de abstinentia et ieiunio; de culpis ter in anno expiandis et sacra synaxi totidem suscipienda, reconciliatis inter se animis atque alienis rebus domino redditis; ne arma, nisi ad Romanae Ecclesiae, fidei christianae patriaeque cuiusque suae tuitionem aut suorum concessu ministrorum, Tertiarii ferrent; de horis canonicis aliisque

1) Brev. Rom. d. 7 Nov.: lect. IV.

2) S. Bonav., Leg. mai., c. 2.

precibus persolvendis; de testamento intra tres ab inito Ordine menses legitime faciundo; ut turbatam sodales pacem inter se cum externisque prompte reconciliarent; quid ipsis agendum, si quando sua iura vel privilegia oppugnari aut violari contingeret; sollemne iusiurandum ne unquam interponerent, nisi necessitate imminente, quam Apostolica Sedes excepisset. Huc praeterea accedebant alia haud minoris momenti: de audiendo sacro deque coetibus stato quoque tempore habendis; de stipe a singulis, pro suis cuiusque viribus, conferenda in subsidium tenuiorum, praesertim aegrotantium, et in iusta funebria sodalium; quomodo alteri alteros aut aegra valetudine affectos inviserent aut peccantes contumacesque corripere atque emendarent; ne quis officia ac ministeria sibi commissa recusaret vel neglegenter impleteret; de litibus dirimendis. Quo in genere ideo singula perescuti sumus, ut appareat, Franciscum, et invicto suo suorumque apostolatu et Tertii Ordinis instituto, novae, idest ad evangelii formam penitus immutatae, societatis fundamenta jecisse. Mittamus, etsi, praecipua, quae in eiusmodi lege ad liturgiam spiritualemque animi cultum pertinebant: ex ceteris praescriptis nemo non videt eam coalescere debuisse privatae communisque vitae ordinationem, quae non modo ex civili consortione fraternali, quoddam foedus, sanctimoniae officii copulatum, efficeret, sed etiam ius miserorum atque impotentium contra divites potentesque, nullo ordinis iustitiaeque detrimento, tueretur. Tertiariis enim cum clero consociatis, sequi auspicio oportuit, ut, quibus hic vacationibus atque immunitatibus frueretur, easdem novi sodales nanciscerentur. Itaque iam tum Tertiarii nec sollemne vassallitii, ut aiunt, iusiurandum iurarunt, nec, ad militiam bellumve inferendum convocati, arma ceperunt, cum obiectae legi feudali, quam vocant, ipsi ex adverso Tertii Ordinis legem, obiectae vero conditioni servili quaesitam sibi libertatem opponerent. Ab iis interim magna affecti molestia, quorum in pristinum res revocari ac restitui vehementer interesset, patronis defensoribusque usi sunt Honorio III et Gregorio IX, qui, vel poenis severe latis, hostiles conatus frege-

runt. Quamobrem saluberrima rerum conversio in societate hominum excitari; in christianas nationes novum Francisci Patris legiferi institutum, inducta cum paenitentiae studio morum innocentia, late propagari et increbrescere; nec solum Pontifices, Cardinales, Episcopi, sed ipsi reges et dynastae, quorum nonnulli sanctitatis gloria floruerunt, Tertii Ordinis insignia inflammatis suscipere animis et evangelicam sapientiam cum franciscali spiritu imbibere; lectissimarum laus decusque virtutum in civitate reviviscere: demum „facies terrae“ renovari.

Enimvero Franciscus „vir catholicus et totus apostolicus“, quemadmodum fidelium ementationi mirifice prospexit, sic ethnicis ad Christi fidem legemque deducendis et dedit operam et jari a suis laboriosissimam iussit. Non est profecto cur rem multis commemoremus notissimam, scilicet nostrum, ut erat proferendi evangelii martyriique faciendi cupidus, cum aliquot discipulis in Aegyptum traiecisse et coram Sultano animose audacterque stetisse. Quot autem, Minorum initio atque, ut ita dicamus, primo vere in Syria et in Mauritania caesi sint missionales, nonne in Ecclesiae fastis honorificentissime inscriptum? Quem quidem apostolatam ita multiplex Francisci suboles, decursu aetatum, vel profuso late sanguine, perrexit, ut Romanorum Pontificiam veniam, plurimasque sibi habeant ethnicorum regiones ad excolendum concreditas.

Nullus propterea miretur, praeterito hoc septingentorum annorum spatio, memoriam tantae ab homine vis beneficiorum profectae nec unquam deleri nec usquam oblitterari potuisse. Immo ipsius vitam atque operam, caelesti potius quam humano, ut Aligherius scripsit, canendam praecipio. altera videtur aetas alterius aetatis admirationi et venerationi sic proponere ac commendare, ut is non modo ob insignem sanctitatis laudem in luce catholici orbis sit collocatus, verum etiam civili quodam cultu gloriaeque splendescat, Assisii nomine ubique gentium pervagatissimo. In Seraphici enim Patris honorem, haud multo post quam obierat, populorum scitu aedes sacrae passim excitatae sunt, lineamentis operumque ornatu mirabiles; certavere quidem artifices summi, quis eorum aptius pul-

criusque Francisci imaginem eiusque res gestas pingendo vel sculpendo, caelando vel tessellando referret; ad S. Mariae Angelorum, ea in plautie, unde Franciscus „pauper et humilis, caelum dives“ ingressus est, itemque ad gloriosum in clivo Assisiensi sepulcrum, ut tanti viri memoriam, cum spirituali beneficio, recolant et perennia artis monumenta suspiciant, advenae, singulatim gregatimve, undique conveniunt ac confluent. Assisiensem praeterea cecinit, ut vidimus, laudator nulli comparandus, Dantes Aligherius, nec defuere postea qui hominem, italicas peregrinasve nobilitando litteras, efferrent. At nostra potissimum aetate, franciscalibus rebus per eruditos homines subtilius investigatis, scriptis editis vario sermone quamplurimis et ad opera atque artificia non parvi momenti excitatis peritorum ingenii, ingens, quamquam haud recta semper, Francisci admiratio plerisque recentiorum incessit. Intueri enim alii hominem ad sensus animi poetice exprimendos nativa ingenii celeritate inclinatum, cuius Caritico illo, vetustissimo nascentis patrii sermonis specimine, erudita posteritas delectatur; alii quidem talem mirari naturae amatorem, qui non modo rerum inanimatarum maiestate, astrorum fulgore, Umbriae montium valliumque amoenitatibus, animalium pulchritudine suavissime afficeretur, sed etiam, veluti innocens Adam in paradiso terrestri constitutus, animantia, quibuscum quasi quadam fraternitate copulari sibi videbatur, alloquendo suis faceret mandatis obsequentissima; in eo alii patriam dilaudare caritatem, quod Italiam nostram, felicitate ortus sui honestatam, ampliore, quam ullam e nationibus ceteris, beneficiorum copia locupletarit; alii denique eum praedicare cum omnibus hominibus singulari prorsus amoris communione coniunctum. Vera ista quidem at minora, at probe intellegenda; quae qui aut praecipue ante oculos proposita habeat aut ad suae excusationem mollitudinis, ad sua opinionum commenta vel ad sua studia fulcienda detorqueat, iam is vera Francisci lineamenta corrumpat. Etenim ex illa, quam attigimus delibavimusque, heroicarum universitate virtutum, ex illa vitae austeritate et paenitentiae praedicatione, ex multiplici illa operosaque emendandae societatis

actione, integer Franciscus, christiano populo non tam admirandus quam imitandus, existit; qui, cum esset Praeco magni Regis, eo spectavit ut homines ad evangelicam sanctitatem et crucis amorem conformaret, minime vero ut florum et avium et agnorum et piscium et leporum tantummodo cupitores et amantes efficeret. Quodsi in res creatas ipse teneriore quodam amore ferri videtur easque „quantumlibet parvas tratis vel sororis“ appellat „noninibus“ — qui quidem amor, modo ne ordinem excedat, nulla lege reprobatur — haud alia de causa, quam sua in Deum caritate, ad res ipsas diligendas permovetur, quas „sciebat ... unum secum habere principium“¹⁾ et in quibus Dei bonitatem cernebat; nam „per impressa rebus vestigia insequitur ubique dilectum, facit sibi de omnibus scalam, qua perveniatur ad solium“²⁾. Ad cetera quod attinet, quidnam Italos prohibet quominus de Italo glorientur, qui „Patriae lux“³⁾ in ipsa ecclesiastica liturgia appellatum? Quidnam viros plebis studiosos impedit, quominus Francisci praedicent caritatem, ad universos homines, pauperiores potissimum, pertinentem? At alteri caveant ne, immoderato suae amoris gentis abrepti, ardentis eiusmodi, quo nationem prosequuntur, studii quasi indicem ac signum „virum catholicum“ deminuendo iactent; alteri, ne praecursorem ac patronum errorum confingant, unde tam procul aberat quam qui maxime. Ii, alioquin, omnes, qui minoribus hisce Assisiensis laudibus, non sine aliquo pietatis sensu, delectantur et saecularia sollemnia provehere amanter contendunt, utinam, quemadmodum sunt Nostro digni praeconio, ita ex hac ipsa eventus faustitate ad germanam maximi huius Christi imitatoris imaginem subtilius dispiciendam atque ad aemulanda charismata meliora plurimum capiant incitamenti.

Ex hoc interea, Venerabiles Fratres, praecleara incidit Nobis iucunditatis causa, quod concordii bonorum omnium conspiratione ad agendam beatissimi Patriarchae memoriam, per annum septies ab obitu centesimum, sacra ac civilia apparantur ubique terrarum sollemnia, at

1) S. Bon. Leg. mai., c. 8. n. 6.

2) Th. a Oel., Leg. II, n. 165.

3) Brev. Fr. Minorum.

in iis potissimum regionibus, quas sua is vivens praesentia et luce sanctitatis et miraculorum gloria nobilitavit: qua in re praecire vos clero ac gregi cuiusque vestro multo iucundius conspiciamus. Animo autem Nostro, immo oculis paene Nostris creberrimae iam nunc observantur peregrinorum multitudines, qui aut Assisium et proxima per viridem Umbriam sanctuaria aut praerupta Alverniae iuga aut sacros clivos in Reatinam vallem spectantes adituri ac celebraturi sunt: quorum ex pia salutatione locorum, ubi spirare adhuc Franciscus videtur virtutesque ad imitandum exhibere suas, fieri non potest quin in domum franciscali plenius imbuti spiritu redeant. Etenim — ut Leonis XIII verba usurpemus „ita de honoribus, qui beato Francisco properantur, statuendum, tunc maxime futuros ei, cui deferentur, gratos, si fuerint iis ipsis, qui deferant, fructuosi. In hoc autem positus est fructus solidus minimeque caducus, ut cuius excellentem virtutem homines admirantur, similitudinem eius aliquam adripiant fierique studeant ipsius imitatione meliores“¹⁾. Forte dicat quispiam, alterum societati christianae reparandae Franciscum in terris hodie existere oportere. Verumtamen fac, renovato animorum studio, homines Francisco illo uti pietatis sanctimoniaeque magistro; fac, ipsos quae is reliquit exempla, cum esset „virtutis speculum, recti via, regula morum“²⁾ imitari atque in se referre universos; nonne id satis haberet vis atque efficientiae ad sanandam exsecandamque horum temporum vitiositatem?

In primis igitur insignem Patris sui Legiferi similitudinem prae se ferant oportet frequentissimi e tribus Ordinibus filii: quibus in Ordinibus „instituti ... per orbis latitudinem“ — ut Gregorius IX ad beatam Agnetem regis Bohemiae filiam scribebat — „per dies singulos cunctipotens redditur multipliciter gloriosus“³⁾. Atque religiosi e Primo Ordine viris, quicumque franciscali demum nomine censentur, cum gratulemur vehementer, quod e vexationibus spoliationibusque indignissimis, quasi aurum ad

obrussam exactum, ad pristinum splendorem magis in dies revirescunt, tum ex animo cupimus, ut paenitentiae humilitatisque suae exemplo, in tam late diffusam concupiscentiam carnis superbiamque vitae altius quasi expostulent. Ipsorum esto ad evangelica vivendi praecepta proximos revocare: quod minus difficile impetrabunt, si sanctissimam illam ad unguem servaverint Regulam, quam Conditor „librum vitae, spem salutis, medullam evangelii, viam perfectionis, clavem paradisi, pactum aeterni foederis“¹⁾ vocabat. Seraphicus vero Patriarcha mysticam, quam suis ipse manibus consevit, vineam respicere et fortunare e caelo ne desinat, et multiplicem quidem propaginem sic fraternae humore ac suco caritatis alat ac roborat, ut facti omnes „cor unum atque anima una“ in christianae familiae renovationem studiosissime incumbant.

Virgines autem sacrae e Secundo Ordine, „vitae angelicae quae per Claram inclaruit“ participes, quasi lilia in dominici horti areolis consita, et olere optime et niveo animarum candore placere Deo pergant. Quibus utique deprecatricibus contingat, ut ad Christi Domini clementiam rei multo plures confugiant, et gaudia Ecclesiae Matris ob restitutos in divinam gratiam aeternaeque spem salutis filios mirifice augeantur.

Tertiarios denique, sive in regulares familias coiverint sive in saeculo degant, appellamus, ut spiritualia christiani populi incrementa apostolatu quoque suo maturare studeant. Qui quidem apostolatus si dignos initio fecit, quos Gregorius IX milites Christi et Machabaeos alteros nuncuparet, at potest hodie haud minoris ad communem salutem momenti existere, modo ipsi, ut per totum terrarum orbem percrebruerent, numero, sic forma Francisci Patris induti, morum praeferant innocentiam atque integritatem. Quod autem decessores Nostri Leo XIII per Litteras „Auspicato“ et Benedictus XV per Epistolam „Sacra propediem“ sibi vehementer placiturum universis catholici orbis Episcopis significarunt, id ipsum a pastoralis omnium vestrum studio, Venerabiles Fratres, Nobismet pollice-

1) Enc. Auspicato 17 Sept. 1882.

2) Brev. Fr. Minorum.

3) Ep. De Conditoris omnium 9. Maii 1238.

1) Th. a. Cel., Leg. II, 208.

mur: fore scilicet, ut Tertium franciscalem Ordinem quoquo pacto foveatis, gregem edocendo — aut per vos ipsi aut per sacerdotes ad ministerium verbi exultos atque aptos — quo is saecularium hominum mulierumque Ordo pertineat, quanti aestimandus, quam expeditus ad Sodalitatem aditus facilisque legum observatio sanctissimarum, qua veniae et privilegiorum copia Tertiarii fruuntur, quantum denique e Tertio Ordine in singulos atque in communitatem recidat utilitatis. Qui nondum dederint, dent praeclarae eiusmodi militiae, vobis suasoribus, hoc anno nomen; quibus adhuc dare per aetatem non licet, ii chordigeros candidatos se scribant, ut vel pueri sanctae huic disciplinae assuescant.

Quandoquidem vero, oblatis tam crebro saecularibus ad celebrandum eventis videtur benigne Deus velle, ut Pontificatus ne praetereat Noster nisi partis catholico nomini laetissimis fructibus, saecularia haec Francisci sollemnia, qui, in vita sua suffulsit domum, et in diebus suis corroboravit templum,¹⁾ apparari periuicunde cernimus, eoque libentius, quod eum ab aetatis flore summa Patronum religione coluimus atque in ipsius filiis, pie insignibus Tertii Ordinis acceptis, nunerati olim sumus. Hoc igitur anno, ab obitu Seraphici Patris septingentesimo, talibus affluat catholicus orbis, talibus gens nostra, Francisco deprecatore, beneficiis, ut idem sit annus in Ecclesiae historia perpetuo memorabilis.

Caelistium interea munerum auspiciem paternaeque benevolentiae Nostrae testem, apostolicam benedictionem vobis. Venerabiles Fratres, et clero populoque vestro permanter in Domino impertimus.

Datum Romae apud Sanctum Petrum die XXX mensis Aprilis anno MDCCCXXXVI, Pontificatus Nostri quinto.

PIUS PP. XI.

1) Eccli. L., 1.

65.

Statut dla duszpasterstwa wojskowego w Polsce.

(Zatwierdzony dekretem Stolicy Apost. z dnia 27-go lutego 1926, wchodzący w życie z dn. 1 maja 1926) N. Prot. 13.170.

Varsaviae, die XVIII Novembris MCMXXV.

BEATISSIME PATER,

Stanilaus Gall, Episcopus Titularis Halicarnassensis et Ordinarius Castrensis pro Regione Polona, ad Sanctitatis Vestrae pedes humiliter provolutus, cum Concordatum de die 10 Februarii a. 1925 cum Republica Polona initum Art. VII pro clero castrensi iura parochialia, quae in his adjectis „Statutis pro Clero militari“ a toto Episcopatu trium rituum Poloniae fusius exponuntur, statuat, illas facultates postulat, quae Sanctitas Vestra necessarias ac opportunas pro munere Ordinarii Castrensis in Polonia obeundo censuerit.

STATUTA

curam spiritualem militum Exercitus Poloni spectantia.

I-o. Principia generalia.

1.

Curae spirituali Exercitus terrae et maris Reipublicae Polonae, quantum ad catholicos attinet, Episcopus Castrensis praeest.

2.

Executio mandatorum Episcopi Castrensis, juxta praescripta Juris Canonici et decreta Ministri Rerum Militarium, ad eiusdem Curiam pertinet.

3.

Tribunal Episcopi Castrensis in ejus Curia residet.

4.

Tribunal Metropolitanum Varsaviense constituit secundam instantiam pro causis iudicatis in tribunali Episcopi Castrensis.

5.

Episcopo Castrensi jus est Vicarios Generales nominandi.

6.

In districtibus militaribus Reipublicae curae spirituali militum praesunt Decani, ab Episcopo Castrensi destinati.

7.

Functiones Decanorum districtuum definiuntur ab Episcopo Castrensi.

8.

Totum territorium Republicae — quod attinet curam spiritualem militum — ab Episcopo Castrensi divitur in parochias militares, quibus praesunt Capellani militares, jurisdictione parochorum erga suos instructi ad normam Art. VII. Concordati inter S. Sedem et Rempublicam Polonam.

9.

Parochia militaris complectitur personas pertinentes ad turmas, instituta ac „formationes“ militares atque illas omnes, quae commissae sunt curae spirituali relativi Capellani militaris, nimirum:

1. omnes milites gregarios exercitus tum terrae, tum maris, scilicet:
 - a) milites gregarios aciei destinatos, a tempore quo sustentari incipiunt;
 - b) eos, qui, termino absoluto, ultra in militia manent;
 - c) milites superioris ordinis (sous-officiers);
 - d) opifices militares in castris munitis clausis atque musicos militares;
2. omnes praefectos militum (officiers) exercitus tum terrae, tum maris:
 - a) stabiles;
 - b) ad copias subsidiarias pertinentes, quum, ad arma iterum vocati, in activo servitio reperiuntur;
3. clericos militares:
 - a) stabiles;
 - b) subsidiarios, quum, ad arma iterum vocati, in servitio activo reperiuntur;

4. discipulos — alumnos:

- a) scholarum militarium;
 - b) scholarum pueris ad militiam instituendis destinatarum;
 - c) orphanotrophiorum militarium in castris munitis clausis;
 - d) discipulos musicae addiscendae operam navantes;
5. omnes ad arma vocatos occasione convocationis totius Nationis ad Rempublicam defendendam;
 6. milites debiles, emeritos militares, veteranos „rebellionum“ qui in valetudinariis militaribus inveniuntur;
 7. emeritos militares, quum, ad arma denuo vocati, in activo servitio reperiuntur;
 8. mares ac feminas, qui in valetudinariis militaribus institutisque, sanitatem exercitus spectantibus, muneribus funguntur, in eisdemque degunt;
 9. captivos, in carceribus detentos ac eos, qui tempore belli in aliquo speciali loco, securitatis causa, detinentur;
 10. operarios et aurigas, ad quoscumque militares labores tempore belli vocatos atque extra parochias suas commorantes;
 11. officiales militares, qui in valetudinariis militaribus, carceribus, scholis ac castellis muneribus funguntur;
 12. familias militum, militia in acie fungentium:
 - a) uxor, cum suo viro degens;
 - b) pariterque liberi: una cum parentibus habitantes, ante 21 aetatis annos expletos.

II-o. Jurisdictio cleri militaris.

10.

Episcopus Castrensis jurisdictionem exercet in capellanos, milites omnes ac membra eorundem familiarum religionis catholicae omnium rituum totius Exercitus terrae et maris Reipublicae.

11.

Capellanus militaris illos solos infantes jus habet baptizandi, cuius pater, aut vidua mater

pertinent ad parochiam militarem, curae eius commissam.

12.

Capellanus militum potestatem habet excipiendi sacramentales confessiones omnium militum earumque familiarum, eisdemque Sacramentum Eucharistiae administrandi.

13.

Quod administrationem Sacramenti Matrimonii attinet, Capellanus, qui jurisdictione parochi praeditus est:

- a) facit publicationes matrimoniorum, quae a militibus earumque familiis (suae curae commissis) contrahuntur;
- b) licite et valide benedicit nuptis militum earumque familiarum, erga quas jura parochi sibi competunt;
- c) delegationem dat ad licitam et validam benedictionem matrimoniorum in territorio ipsi ab Ordinario Castrensi adsignato, militum earumque familiarum, quae ad eius parochiam militarem pertinent.

ADNOTATIO. Jurisdictio, Capellanis militaribus concessa, jurisdictionem propriorum parochorum quoad validam benedictionem matrimoniorum non tollit.

14.

Capellanus militum ius habet ad sacra funebria peragenda militum earumdemque familiarum ad eius parochiam pertinentium.

15.

Functiones religiosas Capellanus militaris persolvit in ecclesia militari; quae si non habeantur, in alia ecclesia ei ab Ordinario Castrensi designata, praevio consensu Ordinarii loci, peragere poterit.

16.

Ad officia Capellani militaris, curam animarum in parochia militari habentis, spectat institutio religiosa parochianorum suorum, praecipue militum gregariorum ac juvenum.

III-o. Cura spiritualis relate ad personas ritus graeco-catholici.

17.

Consiliarius Episcopi Castrensis in quaestionibus liturgicis, ritum graeco-catholicum spectantibus, est Decanus ritus graeco-catholici, qui Curiae Episcopi Castrensis addictus est.

18.

Milites earumque familiae, ritus graeco-catholici, subiacent curae spirituali proprii Capellani graeco-catholici, qui praest parochiae graeco-catholicae, ab Episcopo Castrensi constitutae.

IV-o. Conscripção librorum parochialium.

19.

Capellani militares parochi conficere debent libros parochiales ad normam Can. 470 Codicis Juris Canonici.

20.

Capellani militares munere „officialium status civilis“ funguntur relate ad personas militares earumque familias, convenienter praescriptis a Curia militari editis.

21.

Capellani militares bona ecclesiastica, iuxta mentem iuris canonici Tit. XXVIII atque praescripta militaria, administrant.

V-o. Complementum numeri cleri militaris.

22.

Numerus Capellanorum militarium tempore pacis praefinitur lege de „muneribus stabilibus“ (etat) in exercitu polono.

23.

Quaevis dioecesis Episcopo Castrensi, cui jus eligendi competit, praestitutum numerum sacerdotum pro cura animarum in exercitu praesentabit.

24.

Candidati, ad munus Capellanorum militarium electi, sequentes qualitates habeant oportet:

- a) sint cives poloni;
- b) habeant testimonium medici de bona valetudine ac tolerantia phisica laborum;
- c) sint aetatis annorum 35 nondum expleto- rum;
- d) sacerdotes fuerint saltem a tribus annis;
- e) habeant bonum testimonium Ordinarii (Can. 117).

25.

Nominatio Capellanorum militum ad Ordinarium Castrensem spectat.

26.

Numerus Capellanorum tempore belli praefinitur „ordine convocationis“ militum ad arma (seu vulgo „mobilisationis“). Sacerdotes, in casu „mobilisationis“ ad curam spiritualem praesignati, pertinent ad Capellanos copiarum subsidiarum; omnes alii adnumerantur copii, quae occasione convocationis totius populi ad Rempublicam defendendam convocatae sunt. Ordinarius, bene parochiarum prae oculis habito, praesignabit eos sacerdotes, qui in casu „mobilisationis“ in officio suo manere debebunt.

27.

Quivis Ordinarius atque Praepositus Congregationis Religiosae singulis biennis destinat sacerdotes qui ex eius dioecesi (rel. Congregatione) pro casu belli tamquam Capellani copiarum subsidiarum militiae adscribuntur.

28.

Capellani copiarum subsidiarum praesignati ad curam animarum iisdem qualitatibus, quae a Capellanis tempore pacis requiruntur, praediti esse debent.

29.

Capellanus copiarum subsidiarum, qui pro casu „mobilisationis“ ad curam spiritualem iam praesignatus est, non potest sine consensu

potestatum militarium, per Curiam Episcopi Castrensis obtento, de tabulis Capellanorum copiarum subsidiarum eximi atque a necessitate comparendi in casu „mobilisationis“ liberari.

30.

A momento „mobilisationis“ omnes Capellani copiarum subsidiarum omnesque clerici catholici ad servitia, sanitatem spectantia, vacati, juxta praescripta Sedis Apostolicae iurisdictioni Episcopi Castrensis subiacent.

DECRETUM

NOS
LAURENTIUS LAURI
ARCHIEPISCOPUS TIT. EPHESIEN.
NUNCIUS APOSTOLICUS

Vigore specialium facultatum Nobis benigne a sancta Sede tributarum praesentia statuta pro Exercitus Reipublicae Polonae spirituali assistentia aprobamus atque necessarias ut ea executioni mandentur facultates Reverendissimo Episcopo Castrensi ad quinquennium concedimus, salvis tamen omnibus de jure servandis.

Datum Varsaviae, ex Aedibus Nuntiaturae Apostolicae, die vigesima septima mensis februarii anno Domini millesimo nongentesimo vigesimo sexto.

(—) Laurentius Lauri,

(L. S.).

Archiep. Ephesien. Nuncius Aplicus.

66.

Szef Duszpasterstwa
rzymsko-katolickiego
O. K. Nr. VIII. — L. 842.

Toruń, dnia 29 kwietnia 1926 r.

Do Prześwietnej KURJI BISKUPIEJ

w Pelplinie.

Mam zaszczyt powiadomić Prześwietną Kurję Biskupią w Pelplinie, iż na terytorjum diecezji Chełmińskiej rozkazem J. E. Księdza Biskupa Polowego w myśl art. VII konkordatu z dn. 10. 2. 1925 roku utworzone zostały z dn.

1 maja r. b. parafje wojskowe w następujących miejscowościach:

1. w **Toruniu** pod wezwaniem św. Katarzyny P. M. na Toruń-Miasto, Toruń-Mokre, Podgórz i powiaty: Toruński, Wąbrzeski, Brodnicki i Lubawski. — Proboszczem wyznaczony został Tajny Szambelan J. Św. Ks. Jerzy Sienkiewicz, który pełni jednocześnie funkcję Dziekana i Szefa Duszpasterstwa Okr. Korpusu nr. VIII, —
2. w **Grudziądzu** pod wezwaniem św. Stanisława M. na garnizony w Grudziądzu, Świeciu, Grupie i Chojnicach i powiaty: Grudziądzki, Świecki, Tucholski i Chojnicki. — Proboszczem wyznaczony został ks. Władysław Łęga, kierownik rejonu Duszpasterstwa w Grudziądzu, —
3. w **Chełmnie** pod wezwaniem św. Kazimierza na garnizon Chełmno i powiat Chełmiński, — Proboszczem wyznaczony został Ks. Antoni Kosiba, kapelan garnizonu w Chełmnie. —
4. w **Gdyni** pod wezwaniem Matki Boskiej Królowej Polski na garnizony w Gdyni, Pucku i Gdańsku i powiaty: Pucki i Wejherowski. Proboszczem wyznaczony został Ks. Władysław Miegoń, kapelan Marynarki Wojennej w Pucku. —
5. w **Starogardzie** pod wezwaniem św. Piotra Ap. na garnizony w Starogardzie Gniewie, Tczewie i powiaty: Starogardzki, Gniewski, Kartuski, Kościerzyński i Tczewski. Parafja ta narazie pozostaje bez osady.

Szef Duszpasterstwa kat. Ok. VIII
(—) Ks. Jerzy Sienkiewicz,
Dziekan.

67.

Pomoc państwowa przy wykonywaniu postanowień i dekretów kościelnych.

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego
z dnia 23-go marca 1926 roku
w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych, w sprawie udzielania pomocy państwowej przy wykonywaniu postanowień i dekretów kościelnych

Na podstawie art. 2 ustawy z dnia 23-go kwietnia 1925 r. o zatwierdzeniu układu ze Stolicą Apostolską, określającego stosunek Państwa do Kościoła rzymsko-katolickiego (Dz. U. R. P. nr. 47, pz. 324), zarządza się co następuje:

§ 1. Władze państwowe powołane są do udzielania pomocy przy wykonaniu postanowień i dekretów kościelnych na żądanie władzy kościelnej, tylko w sprawach objętych art. IV. Konkordatu, zawartego pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczpospolitą Polską (Dz. U. R. P. z roku 1925 nr. 72, poz. 501).

§ 2. W wypadkach wskazanych pod literą a art. IV. Konkordatu, właściwa władza kościelna, zamierzająca korzystać z pomocy państwowej przy wykonywaniu swoich dekretów, może zwrócić się z odpowiednim żądaniem do właściwego urzędu wojewódzkiego, t. j. tej miejscowości, w której przebywa osoba duchowna, dotknięta dekretem kościelnym, względnie w której znajduje się beneficjum, o ile chodzi o pozbawienie beneficjum.

W sprawach, objętych punktami b i c art. IV. Konkordatu odpowiednia władza kościelna może się zwracać do właściwej władzy państwowej, wskazanej w poszczególnych ustawach państwowych, dotyczących danych spraw. Jeżeli te ustawy nie zawierają pod tym względem wyraźnych wskazań, odpowiednia władza kościelna zwraca się za pośrednictwem swej władzy diecezjalnej do urzędu wojewódzkiego.

§ 3. Władza kościelna, zamierzająca korzystać z państwowej pomocy, przesyła do odpowiedniej władzy państwowej pisemne żądanie, które zawierać winno: treściwe przedstawienie faktów, będących powodem tego żądania; stwierdzenie wydania odpowiedniej decyzji lub dekretu; przytoczenie właściwego punktu IV. artykułu Konkordatu, na którym żądanie się opiera; wreszcie konkluzję, która wskaże, co ma być osiągnięte przy zastosowaniu pomocy państwowej.

§ 4. Władza państwowa, której złożone zostało żądanie udzielania pomocy do wykonania postanowienia lub dekretu kościelnego, rozważy i zdecyduje, jakie prawne środki mają być w danym wypadku zastosowane, oraz wyda

bezwzględnie odpowiednie zarządzenia i powiadomi o nich władzę kościelną najdalej do dni 14.

§ 5. O ile względy na utrzymanie porządku publicznego nie będą wymagały bezwzględnego wkroczenia władz bezpieczeństwa, władza państwowa wezwie osoby, dotknięte postanowieniami, lub dekretami kościelnymi, przewidzianymi w art. IV. a Konkordatu, do ich wykonania w terminie określonym nie dłuższym, niż dni 14, a po bezskutecznym upływie tego terminu przystąpi do przymusowego wykonania tego zarządzenia. Zażalenia, wniesione przeciwko tym zarządzeniom, nie mają mocy wstrzymujące.

§ 6. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego:
St. Grabski

Minister Spraw Wewnętrznych:
Wł. Raczkiewicz.

68.

Exercitia spiritualia.

Exercitia spiritualia pro dioecesis Culmensis sacerdotibus hoc anno more solito in Seminario Clericorum Pelplinensi a die 23 Augusti usque ad diem 27 ejd mensis in lingua polonica et a die 30. Augusti usque ad 3 Septembris in lingua germanica instituentur.

Quod cum Reverendo clero communicantes hisce monemus, ut omnes sacerdotes, qui exercitiis interesse intendunt, usque ad 20 Augusti Vicariatui Generali Episcopali praenuntient. Expletis exercitiis sessio Sodalitatis Ignatianae.

Pelplin, 20 Mai 1926.

69.

Wojewoda Poznański

L. dz. 1261-26 I.

Poznań, dnia 16 kwietnia 1926 r.

Na podstawie § 239 cz. II. tyt. 11 Powsz. Prawa Kraj. zgadzam się, ażeby w myśl dekretu Najprzew. Księdza Biskupa Rosentretera d. d. Pelplin 23 marca 1926 G. W. 1750/26, obszar

dworski Łącznica był wyłączony z parafji w Osielsku, a przyłączony do parafji w Żołędowie.

(L. S.) Wojewoda: (—) Bniński.

Powyższe rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Orędowniku kościelnym.

Pelplin, dnia 29 maja 1926 r.

G. W. 2991.

Biskup Chelmiński
(†) Augustyn Rosentreter.

70.

Księża należący do rezerwy.

Celem umożliwienia szybkiego powołania duchowieństwa rezerwy do służby czynnej w wojsku na wypadek mobilizacji oraz ujęcia go w ewidencję przez władze wojskowe, zechcą księża należący do rezerwy powiadamiać każdorazowo w wypadku zmiany miejsca stałego pobytu do 48 godzin odnośną Powiatową komendę Uzupełnień oraz kurję Biskupią W. P.

Pelplin, dnia 16. 6. 1926 r.

71.

Sprawa nadsyłania pokwitowań z wypłat dotacyj emerytalnych.

Okólnik.

Ministerstwo stwierdziło na podstawie otrzymanych pokwitowanych list płatniczych na dotacje emerytalne, że normalne kwitowanie z odbioru należności emerytalnych przez zainteresowanych na listach płatniczych stosowane jest zaledwie w nielicznych wypadkach, natomiast przeważająca liczba księży emerytów kwituje odbiór emerytury zwykle na oddzielnych kartkach, dołączonych do tychże list płatniczych.

Prócz tego stwierdzono, że za osoby wykazane w liście płatniczej kwitują dość często osoby inne, nie mające na to żadnego pełnomocnictwa.

Ministerstwo podaje do wiadomości, że w myśl obowiązujących przepisów rachunkowo-kasowych w sprawie poruszonej w niniejszym okólniku należy zachowywać następujące postępowanie:

1) Własnoręczność podpisów księży emerytów na oddzielnych pokwitowaniach winna być każdorazowo stwierdzona pieczęcią i podpisem urzędowej osoby Kanclerza Kurji, Dziekana, Proboszcza, bądź to przedstawiciela władzy administracyjnej I. instancji (Policja Państwowa, Wójt Gminy).

2) W wypadkach zachodzącej konieczności kwitowania należności za odbiorcę przez osobę postronną (ślepotą, paraliż, dłuższa choroba emeryta) — należy dołączyć do listy płatniczej upoważnienie odbiorcy, podpis którego winien być stwierdzony w sposób, jak zaznaczono w punkcie I.

3) Niewypłacona emerytura z powodu śmierci emerytowanego księdza winna być bezzwłocznie wpłacona do najbliższej Kasy Skarbowej przy deklaracji płatniczej, w której należy zaznaczyć: „wpłacono na rachunek Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, tytułem wznowienia kredytu Dz. II... poz. jako niewypłacone z asygnacji z dn. . . . Nr. zł... gr... słowami,”

Dane te znajdują się zawsze na liście płatniczej, otrzymane zaś pokwitowania z Kasy Skarbowej winno być dołączone do odnośnej listy płatniczej, przyczem w rubryce „pokwitowanie” należy zrobić właściwą adnotację.

Za Ministra

Naczelnik Wydz. Budżetowo-Rachunkowego.

72.

Mieszkanie dla kuracjuszków w Ciechocinku.

ODEZWA.

Czcigodni Bracia Kapłani!

Podstawą naszego utrzymania są Dworki dochodowe dla kuracjuszków, noszące nazwy: Pod Orłem, Romana duża, Romana mała.

Prosimy o poparcie. Nadają się one przede wszystkim dla duchowieństwa. Niemniej z całym spokojem mogą być polecane skromniejszym wymaganiom obywatelstwu i zamożniejszej sferze miejskiej.

Stół czysty, zdrowy, smaczny i obfity. Wszystko prowadzone pod kierownictwem: Sióstr Mniejszych od Niep. Serca Marii. Pozycja

najwyższa, której powódź nie dotknęła, a więc najsuchsza i najzdrowsza. Położenie wyjątkowo dogodne — centralne. Tuż kościół. O parę kroków wszystkie 4 gmachy łazienek, dyrekcja, kasa, Komisja zdrojowa, redakcja, filja poczty, telefon i wypożyczalnia książek. Niedaleko następne 3 wypożyczalnie i księgarnie, również 2 apteki, 3 składy apteczne, wszystkie 3 parki: zdrojowy, sosnowy i tętniowy, tak, że z willi słyhać nawet muzykę. W odległości 10-cio minutowego spaceru stacja kolei. Ceny b. umiarkowane. Sezon od 1 maja do 1 listopada. Dozorca naszego zakładu z napisem i znakiem Orła na wszystkich pociągach. W razie nieobecności, wystarczy wziąć posłańca do ręcznej walizy; kto słabszy dorózkę. Bagaż większy odbierze później nasza służba. Częścią jest i pościel. Otsrzegamy przed pośrednikami i wyzyskującymi obydwie strony.

Z wysoką czcią

Księża Emeryci Deicezji Włocławskiej
czyli Kujawsko-Kal. w Ciechocinku.

73.

Prośba

Do wszystkich Wyznawców, Czcicieli i Miłośników św. Franciszka z Asyżu w Polsce!

W roku bieżącym przypada 700-letnia rocznica błogosławionej śmierci św. Franciszka z Asyżu, owego cudownego „Biedaczka“, który niesłychany wywarł wpływ na dzieje religijne i społeczne ludzkości.

Z okazji tej rocznicy cały świat gotuje się do oddania wielkiego, jubileuszowego hołdu.

Między innymi w rzędzie hołdowników staje i Nauka, która dań jubileuszową pragnie złożyć w formie dzieł, broszur, traktatów, omawiających gruntownie zagadnienia, tyżące się już to samego Świętego, już to ruchu, przezeń rozbudzonego.

Otóż i nauka polska powinna także przyczynić się do uświetnienia tej wielkiej rocznicy, tembardziej, że postać św. Franciszka narodziła namemu w czasie pierwszej niepodległości była bardzo bliską i drogą.

Aby właśnie dołączyć coś do tej dani, jaką ma św. Franciszkowi złożyć u nas Nauka, po-

wstała w kołach Duchowieństwa lwowskiego, za inicjatywą Fakultetu teologicznego na uniwersytecie Jana Kazimierza, zbożna myśl rozpoczęcia studiów nad historją kultu tegoż Świętego w Polsce.

Pole tych studiów ogromne! Kult bowiem św. Franciszka w Ojczyźnie naszej sięga roku 1234, t. j. owego czasu, w którym poraz pierwszy zagościli do nas Jego synowie z Pierwszego Zakonu.

Pierwszym krokiem do tych studiów jest zaznajomienie się najpierw z historją wszystkich klasztorów, należących do którejkolwiek rodziny franciszkańskiej, następnie z historją wszystkich kościołów, kaplic, ołtarzy, istniejących w Polsce pod wezwaniem św. Franciszka Serafickiego, wreszcie z historją Trzeciego Zakonu, zaprowadzonego w poszczególnych miejscowościach od czasów najdawniejszych.

Ponieważ sami nie jesteśmy w stanie podołać ogromowi zadania, dlatego prosimy bardzo gorąco wszystkich P. T. Wyznawców, Czciocieli i Miłośników Wielkiego Asyżanina, aby raczyli przyjść nam; z pomocą i ułatwić zebranie potrzebnego, historycznego materiału, albo wskazać na źródła, z którychby można zaczerpnąć dane o poruszonej kwestji.

Chodzi głównie o odpowiedź na następujące pytania:

1. Jak się nazywa miejscowość (z dokładnym adresem), gdzie się znajduje, albo znajdował, choćby tylko krótki czas, klasztor, albo dom zakonny, należący do synów albo cór duchowych św. Franciszka (OO. Bernardyni, Reformaci, Franciszkanie, Kapucyni — SS. Klaryski, Franciszkanki, Koletanki, Kapucynki, Bernardynki itd.).

2. Jak się nazywa miejscowość (z dokładnym adresem), gdzie istnieje albo istniał kościół albo kaplica (publiczna, półpubliczna, prywatna) pod wezwaniem św. Franciszka Serafickiego.

3. Kiedy rozpoczęto budowę danego klasztoru, kościoła czy kaplicy? kiedy ukończono? kto był fundatorem? kto dokonał konsekracji, poświęcenia?

4. Czy jest tam ołtarz św. Franciszka? główny czy boczny? jak dawno postawiony?

5. Czy są jeszcze jakieś stare obrazy albo figury św. Franciszka, służące za ozdobę kościoła czy kaplicy?

6. Czy w danej miejscowości istnieje Trzeci Zakon św. Franciszka? Czy gdzieś w kronikach nie ma wzmianki o jego istnieniu w czasach dawniejszych, począwszy od połowy XIII. wieku?

7. Czy w okolicy przechowały się jakieś podania swojskie o św. Franciszku?

Prócz tego byłoby dla nas bardzo pożądanem, gdybyśmy mogli otrzymać inne jeszcze szczegóły, mające pewną łączność z kultem św. Franciszka.

W razie gdyby nam P. T. nie mogli sami wymienionych wyżej szczegółów zapodać, prosimy wskazać na osoby, do którychbyśmy mogli się zwrócić z prośbą o potrzebne nam informacje.

Za wszelką przysługę z góry wyrażamy serdeczne „Bóg zapłać“.

Wszystkie odpowiedzi odsyłać na adres: Redakcja „Świtu Serafickiego“ — Lwów — Klasztor OO. Bernardynów.

74.

Kolekta na Uniwersytet Lubelski.

Zarządza się na utrzymanie katol. Uniwersytetu Lubelskiego kolektę diecezjalną w niedz. 18 lipca r. b. w wszystkich kościołach parafjalnych i filjalnych oraz we wszystkich kaplicach.

Wielebni księży proboszczowie i rządcy parafji zechcą powyższą kolektę w poprzednią niedzielę, 11-go lipca r. b. ogłosić i kolektę tę jako nadzwyczaj ważną i dla katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego nader potrzebną Wiernym gorąco polecić i do ofiarności na powyższy cel zachęcić.

Składki kolekty zechcą Wielebni księży natchmiast do księży dziekanów nadesłać, którzy je przekażą na konto kasy biskupiej P. K. O. nr. 200 331.

Pelplin, dnia 22 czerwca 1926 r.

